

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 46/09-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. februára 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. I. M., K., zastúpeného advokátom JUDr. R. Ž., K., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 13, čl. 14 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 258/2008 z 10. októbra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. I. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. januára 2009 doručená sťažnosť Ing. I. M., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. R. Ž., K., ktorou namieta porušenie svojich základných práv a slobôd podľa čl. 19 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 13, čl. 14 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením

Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 258/2008 z 10. októbra 2008. Sťažovateľ následne doplnil svoju sťažnosť podaním doručeným ústavnému súdu 28. januára 2009.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je v postavení žalobcu účastníkom konania vedeného Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 29 C 35/1998. Predmetom označeného konania je uloženie povinnosti uverejniť opravu nepravdivých údajov proti šéfredaktorovi denníka K. P. B. (ďalej aj „žalovaný“), RSDr. Š. N. a M., a. s., K. Sťažovateľ sa v konaní domáha uloženia povinnosti uverejniť opravu nepravdivých údajov, ktoré boli uverejnené 18. novembra 1997 v denníku K. v článku pod názvom „*Stanovisko.*“, ako aj náhrady nemajetkovej ujmy a trov konania.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 29 C 35/1998 z 18. apríla 2007 bolo konanie proti žalovanému zastavené a o náhrade trov konania vo vzťahu medzi sťažovateľom a žalovaným okresný súd rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Pokiaľ ide o výrok o zastavení konania, okresný súd ho odôvodnil tým, že vykonaným dokazovaním zistil, že *„v priebehu konania došlo k zmenám na poste šéfredaktora K., pričom súd s poukazom na zborník III str. 219 nerozhodoval o zámene na strane žalovaného v 1. rade, keďže v priebehu konania o návrh na uloženie povinnosti uverejniť opravu, ak súd zistí zmenu v osobe šéfredaktora koná súd bez ďalšieho s novým šéfredaktorom, keďže šéfredaktor je žalovaný ako určený činiteľ informačného prostriedku a nie ako občan a teda zmena v osobe šéfredaktora je z hľadiska pasívnej legitímácie bez významu“*. Ďalej okresný súd skonštatoval, že *„žalovaný šéfredaktor denníka K. neexistuje. Nebolo v konaní preukázané, že by týždenník K. - popoludňajšie vydanie – V. bol právnym nástupcom bývalého denníka K.“*.

Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd uznesením sp. zn. 2 Co 185/2007 z 27. septembra 2007 zrušil uznesenie súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Sťažovateľ poukazuje na to, že krajský súd v odôvodnení tohto uznesenia okrem iného uviedol:

„V danom prípade súd prvého stupňa konal a rozhodol napadnutým uznesením ako

so žalovaným v 1. rade šéfredaktorom denníka K. P. B. ako univerzálnym nástupcom (v dôsledku zmeny v osobe šéfredaktora) napriek tomu, že sám v napadnutom uznesení konštatoval, že týždenník K. - popoludňajšie vydanie – V., ktorého šéfredaktorom je P. B., nie je nástupcom bývalého denníka K.

Z uvedeného vyplýva, že súd prvého stupňa považoval P. B., šéfredaktora K. - popoludňajšie vydanie – V. v dôsledku univerzálnej sukcesie za účastníka konania, voči ktorému aj rozhodol, označiac ho za žalovaného v 1. rade. Tým bolo konanie pred vydaním rozhodnutia postihnuté vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Rozhodnutie súdu prvého stupňa totiž smeruje voči niekomu kto sa účastníkom konania nestal a voči komu podľa petitu žaloby žiaden nárok ani uplatnený nebol. Preto ide o rozhodnutie nesprávne pre rozpor s § 90, § 153 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 a § 170 ods. 1 O. s. p.

Po vrátení veci bude povinnosťou súdu prvého stupňa jednoznačným spôsobom zistiť kto je šéfredaktorom denníka V., resp. kto bol posledným šéfredaktorom denníka K. a vzhľadom na to, že došlo k zániku denníka K. bez právneho nástupcu, zastaviť konanie voči tomuto poslednému známemu šéfredaktorovi. “

Po zrušení a vrátení veci krajským súdom a po zabezpečení si vyjadrenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo kultúry“) z 3. decembra 2007 okresný súd uznesením sp. zn. 29 C 35/1998 z 30. júna 2008 rozhodol opäť tak, že konanie voči žalovanému zastavil a o náhrade trov konania vo vzťahu medzi sťažovateľom a žalovaným rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Sťažovateľ v tejto súvislosti uvádza, že „Od slova do slova zopakované rozhodnutie Okresného súdu Košice II, ktoré bolo právoplatne zrušené už dňa 27. novembra 2007 Krajským súdom v Košiciach je bezprecedentnou kamuflážou konania č. 29 C 35/98 zo strany Okresného súdu Košice II.. “.

Ústavný súd v súvislosti s týmto tvrdením sťažovateľa z priloženej dokumentácie zistil, že okresný súd výrok o zastavení konania odôvodnil okrem skutočností, ktoré boli uvedené už v jeho predchádzajúcom uznesení z 18. apríla 2007, aj tým, že vykonaným dokazovaním zistil, že „v priebehu konania došlo k zmenám na poste šéfredaktora K.,

pričom súd s poukazom na zborník III str. 219 nerozhodoval o zámene na strane žalovaného v I. rade, keďže v priebehu konania o návrh na uloženie povinnosti uverejniť opravu, ak súd zistí zmenu v osobe šéfredaktora koná súd bez ďalšieho s novým šéfredaktorom, keďže šéfredaktor je žalovaný ako určený činiteľ informačného prostriedku a nie ako občan a teda zmena v osobe šéfredaktora je z hľadiska pasívnej legitímácie bez významu“. Ďalej okresný súd v odôvodnení tohto uznesenia skonštatoval, že «žalovaný šéfredaktor denníka K. neexistuje. Nebolo v konaní preukázané, že by týždenník K. - popoludňajšie vydanie – V. bol právnym nástupcom bývalého denníka K. ...

Z formulára pod názvom „oznámenie o zmenách údajov uvedených v prihláške“ týkajúcich sa denníka K. zo dňa 30. 4. 2001 vyplynulo, že šéfredaktorom denníka K. bol Mgr. I. G. a registrácia zmien bola vykonaná dňa 2. 5. 2001.

Z formulára pod názvom „oznámenie o zmenách údajov uvedených v prihláške“ týkajúcich sa denníka K. zo dňa 5. 5. 2004 vyplynulo, že šéfredaktorom denníka K. bol P. B. a registrácia zmien bola vykonaná dňa 25. 5. 2004.

Z týchto registračných dokladov vyplýva kto a v akom časovom intervale bol šéfredaktorom denníka K., ako je to zrejmé z listu Ministerstva kultúry SR zo dňa 3. 12. 2007.

Žalovaný v I. rade cestou svojho právneho zástupcu v podaní zo dňa 15. 4. 2008 potvrdil, že bol šéfredaktorom denníka K. v období tak, ako to vyplývalo z oznámenia Ministerstva kultúry SR a to od 25. 5. 2004 do 1. 6. 2004 a denník K. ako samostatné periodikum po tomto období už nebol vydávaný.».

Uznesenie okresného súdu napadli odvolaním tak sťažovateľ, ako aj žalovaný, ten však len čo sa týka výroku o trovách konania. Sťažovateľ svoje odvolanie odôvodnil tým, že v tejto veci sa už raz právoplatne rozhodlo, a ďalej uzneseniu prvostupňového súdu vytýkal, že vo veci nebolo nariadené pojednávanie, že došlo k porušeniu ustanovenia § 120 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a § 132 OSP, pričom v dôsledku takéhoto postupu okresného súdu bez svojej viny nemohol uplatniť pred súdom dôležitý dôkaz proti dôkazom uvedeným v uznesení. Registračné doklady ministerstva kultúry sú podľa názoru sťažovateľa právne irelevantné, lebo predmetom konania je povinnosť uverejniť opravu nepravdivých údajov za článok, ktorý bol uverejnený v denníku K. so šéfredaktorom RSDr.

Š. N.

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie ďalej vyplýva, že uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Co 258/2008 z 10. októbra 2008 bolo uznesenie súdu prvého stupňa potvrdené, pričom odvolací súd účastníkom konania náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Krajský súd v odôvodnení tohto uznesenia uviedol, že z obsahu spisu vyplynulo, že denník K. zanikol, pričom „... Zánikom denníka K. došlo k zániku funkcie šéfredaktor k 1. 6. 2004, pričom žalovaný v 1. rade bol šéfredaktorom denníka K. v období od 25. 5. 2004 do 1. 6. 2004. Je teda zrejmé, že žalobca sa domáhal uloženia povinnosti šéfredaktorovi denníka, ktorý zanikol bez právneho nástupcu. Tým, že došlo k zániku denníka K., došlo k zániku funkcie šéfredaktora, preto správne súd prvého stupňa uzavrel, že žalovaný v 1. rade stratil spôsobilosť byť účastníkom konania ako šéfredaktor zaniknutého denníka, pretože povinnosť na uverejnenie opravy je viazaná na uvedenú funkciu. Vo veci je potrebné zdôrazniť, že žalovaný v 1. rade nenesie zodpovednosť za uverejnenie opravy ako fyzická osoba, čo vyplýva z citovaných ustanovení tlačového zákona, preto jeho spôsobilosť byť účastníkom konania v tomto prípade je špecifická, výslovne nie je upravená v Obč. zákonníku, ale je potrebné ju posudzovať ako spôsobilosť právnickej osoby. ...

V danom prípade dôvodom zastavenia konania voči žalovanému v 1. rade bol zánik spôsobilosti byť účastníkom konania, ide o objektívnu skutočnosť, na ktorú súd bol povinný zo zákona prihliadať.“

K ďalším odvolacím námietkam sťažovateľa krajský súd uviedol, že „v danom prípade nejde o prekážku veci rozhodnutej, pretože súd prvého stupňa síce vo veci opätovne rozhodol tak, že konanie voči žalovanému v 1. rade zastavil, avšak predchádzajúce jeho rozhodnutie bolo rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach zrušené a vec vrátená na nové rozhodnutie. Preto bolo povinnosťou súdu prvého stupňa opätovne skúmať, či sú splnené podmienky pre pokračovanie v konaní voči žalovanému v 1. rade. Keďže neboli splnené podmienky z dôvodu zániku funkcie šéfredaktora denníka K. (ktorá skutočnosť bola preukázaná), správne súd prvého stupňa konanie vo veci opätovne zastavil.“

Sťažovateľ namieta, že uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Co 258/2008

z 10. októbra 2008 boli porušené jeho základné práva podľa čl. 19 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 a čl. 144 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva podľa čl. 6 ods. 1, čl. 13, čl. 14 a čl. 17 dohovoru.

Sťažovateľ v sťažnosti, ako aj v podaní označenom «*DOPLNENIE BODU 18 „Odôvodnenia sťažnosti“ z 21. januára 2009*» z 22. januára 2009 cituje ustanovenia § 90, § 92 ods. 1 a 2, § 94 ods. 2, § 120 ods. 4, § 205a ods. 1 písm. a), b), c) a d) a § 226 OSP a tvrdí, že namietané uznesenie krajského súdu je s nimi v rozpore. Ďalej namieta, že okresný súd, ako aj krajský súd rozhodovali v jeho neprítomnosti, a preto nemal možnosť vyjadriť sa k pripisu ministerstva kultúry. Sťažovateľ je toho názoru, že on súdu nikdy nenavrhol, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka RSDr. Š. N., šéfredaktora denníka K., vstúpil P. B., a že okresným súdom nikdy nebolo vydané žiadne uznesenie požadované zákonom o pribratí P. B. ako žalovaného do konania, a teda P. B. sa nikdy účastníkom konania nestal. Navyše je sťažovateľ toho názoru, že krajský súd napadnutým uznesením rozhodol vo veci, v ktorej už bolo právoplatne rozhodnuté predchádzajúcim zrušujúcim uznesením krajského súdu z 27. septembra 2007, a tiež že okresný súd nerešpektoval záväzný právny názor krajského súdu uvedený v jeho zrušujúcom uznesení o tom, že P. B. sa nikdy nestal účastníkom konania.

Podľa sťažovateľa «*SVEDECTVO Ministerstva kultúry SR sa týka VÝLUČNE periodickej tlače s názvom „K.“, ktorá (citujem) „bola ZAREGISTROVANÁ na Ministerstve kultúry SR od 2. MÁJA 2001“, pričom (citujem) „podľa platných registračných dokladov RSDr. Š. N. NEBOL ŠÉFREDAKTOROM PERIODICKEJ TLAČE S NÁZVOM „K.“*». Ďalej sťažovateľ uvádza, že «*v mojej právnej veci ide o NEREGISTROVANÚ PERIODICKÚ TLAČ „K., nezávislý denník občanov mesta“ ZO DŇA 18. 11. 1997, ktorý „vydáva C., a. s.“, ktorého ŠÉFREDAKTOROM JE „Dr. Š. N.“, a KTORÁ NEMÁ S REGISTRÁCIOU na Ministerstve kultúry SR od 2. mája 2001 NIČ SPOLOČNÉ !“*». „... odvolací Krajský súd v Košiciach BOL vo svojom inkriminovanom Uznesení z 10. 10. 2008 *POVINNÝ ZAOBERAŤ SA DOKAZOVANÍM Z OBDOBIA medzi 27. NOVEMBROM 2007 A 30. JÚNOM 2008*». V skutočnosti v inkriminovanom období od 25. mája 2004 do 1. júna 2004 bol podľa sťažovateľa vedúcim redaktorom periodickej tlače

s názvom „K.“ Ing. B. M.

Sumarizujúc svoju argumentáciu sťažovateľ uvádza, že „Zo všetkých horeuvedených dôvodov namietam pred Ústavným súdom Slovenskej republiky porušenie môjho základného práva na verejné prerokovanie mojej veci bez zbytočných prietahov a v mojej prítomnosti v súvislosti so znemožnením mojej základnej ústavnej možnosti vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom zo strany porušiteľa (vid' Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co/258/2008-457 zo dňa 10. októbra 2008 v priamej súvislosti s predchádzajúcim Uznesením toho istého Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co/185/2007-357 zo dňa 27. septembra 2007, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 27. novembra 2007) a s odňatím mojej možnosti konať pred súdom v mojej veci v priamom rozpore s ust. čl. 19 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a to v súvislosti s porušením ust. čl. 2 ods. 2 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zo strany porušiteľa.

Zároveň namietam porušenie môjho základného práva na spravodlivé súdne konanie v mojej veci a práva na účinný opravný prostriedok zo strany porušiteľa v priamom rozpore s čl. 6 ods. 1 a s čl. 13 európskeho Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ustanovenia ktorého majú v zmysle čl. 7 ods. 2, 5 Ústavy SR prednosť pred zákonmi), a to v súvislosti s porušením zákazu diskriminácie a zákazu zneužitia práv zo strany porušiteľa v priamom rozpore s čl. 14 a s čl. 17 európskeho Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vydal takýto nález:

„1. Základné právo Ing. I. M. na verejné prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti v súvislosti so znemožnením jeho základnej ústavnej možnosti vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom a s odňatím jeho možnosti konať pred súdom v jeho veci v zmysle ust. čl. 19 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom porušiteľa (Krajský súd v Košiciach - vid' Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co/258/2008-457 zo dňa 10. októbra 2008 v priamej súvislosti s predchádzajúcim Uznesením toho istého Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co/185/2007-357 zo dňa 27. septembra 2007, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 27. novembra 2007) v predmetnom konaní porušené bolo, a to v súvislosti s porušením ust. čl. 2 ods. 2 a čl. 144 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky zo strany porušiteľa.

2. Taktiež bolo porušené základné právo Ing. I. M. na spravodlivé súdne konanie v jeho veci (v zmysle ust. čl. 2 ods. 2 Ústavy SR) z dôvodu protiústavného odňatia jeho práva na účinný opravný prostriedok zo strany porušiteľa (Krajský súd v Košiciach) v zmysle ust. čl. 6 ods. 1 a čl. 13 európskeho Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ustanovenia ktorého majú v zmysle čl. 7 ods. 2, 5 Ústavy SR prednosť pred zákonmi), a to v súvislosti s porušením zákazu diskriminácie a zákazu zneužitia práv zo strany porušiteľa v priamom rozpore s čl. 14 a s čl. 17 európskeho Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky v zmysle ust. čl. 46 ods. 3 Ústavy SR priznáva navrhovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 31.036,31 EUR (aktuálny ekvivalent pôvodne požadovanej sumy 935.000,- Sk) od Krajského súdu v Košiciach (odvolací súd), ktorú sumu je porušiteľ povinný zaplatiť v lehote do 30 dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva navrhovateľovi úhradu trov konania (ich výška bude vyčíslená pri pojednávaní), ktoré je Krajský súd v Košiciach povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu navrhovateľa v lehote do 30 dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd rozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Ústavný súd v súvislosti s touto časťou sťažnosti sťažovateľa považoval za potrebné poukázať na to, že z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

1. Sťažovateľ tvrdí, že postupom a uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Co 258/2008 z 10. októbra 2008 bolo porušené jeho právo „na verejné prerokovanie jeho veci... a v jeho prítomnosti v súvislosti so znemožnením jeho základnej ústavnej možnosti vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom a s odňatím jeho možnosti konať pred súdom v jeho veci“. K odňatiu možnosti konať pred súdom došlo podľa sťažovateľa tým, že okresný súd aj krajský súd rozhodovali o zastavení konania proti žalovanému bez nariadenia pojednávania, pričom svoje rozhodnutia opreli o dôkaz (list ministerstva kultúry z 3. decembra 2007), o ktorom sa sťažovateľ dozvedel až z uznesenia okresného súdu sp. zn. 29 C 35/1998 z 30. júna 2008 a ku ktorému sa nemal možnosť vyjadriť. Navyše sťažovateľ zastáva názor, že krajský súd sťažnosťou napadnutým uznesením rozhodol vo veci, v ktorej už bolo právoplatne rozhodnuté, a to uznesením sp. zn. 2 Co 185/2007 z 27. septembra 2007.

Podľa § 237 písm. f) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Podľa § 237 písm. d) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie.

V ustanovení § 237 OSP sú taxatívne vypočítané procesné vady konania takého stupňa závažnosti, pre ktorý je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu) odvolacieho súdu; pokiaľ sa v konaní vyskytne niektorá z týchto procesných väd, je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu, proti ktorému inak tento opravný prostriedok nie je prípustný. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je tak založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu bez ohľadu na povahu predmetu konania.

Z uvedeného je zrejmé, že ak je sťažovateľ toho názoru, že krajský súd rozhodol vo veci nezákonne bez nariadenia pojednávania, a teda v jeho neprítomnosti a bez jeho možnosti vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, a zároveň tvrdí, že mu tým bola odňatá možnosť konať pred súdom, mal možnosť napadnúť označené uznesenie krajského súdu v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 OSP) dovolaním podľa § 237 OSP z dôvodu, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 237 písm. f) OSP. Rovnaká argumentácia sa vzťahuje aj na námietku sťažovateľa, že krajský súd rozhodol vo veci, v ktorej už bolo právoplatne rozhodnuté. V danom prípade mal sťažovateľ teda možnosť podať dovolanie aj z dôvodu, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 237 písm. d) OSP.

Ústavný súd na okresnom súde, ako aj na Najvyššom súde Slovenskej republiky zistil, že sťažovateľ proti namietanému uzneseniu krajského súdu dovolanie nepodal, čím došlo k tomu, že v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyčerpal opravné prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený.

Posúdenie tejto námietky ústavným súdom v situácii, keď sa sťažovateľ neobrátil na príslušný dovolací súd, t. j. nepodal dovolanie, hoci ho podať mohol, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov. Z uvedeného dôvodu ústavný súd v tejto časti sťažnosť sťažovateľa po predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

2. Sťažovateľ sa v navrhovanom petite sťažnosti domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okrem iného aj preto, že bolo porušené jeho právo na prejednanie jeho veci bez zbytočných prietáhov - [*„Základné právo Ing. I. M. na verejné prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov... v zmysle ust. č. 19 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom porušiteľa (Krajský súd v Košiciach - vid' Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co/258/2008-457 zo dňa 10. októbra 2008 v priamej súvislosti s predchádzajúcim Uznesením toho istého Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co/185/2007-357 zo dňa 27. septembra 2007, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 27. novembra 2007) v predmetnom konaní porušené bolo...“*].

Aj keď z obsahu sťažnosti ani z jeho doplnenia nevyplýva, že by sťažovateľ namietal aj neprimeranú dĺžku konania na krajskom súde, považoval ústavný súd za potrebné skonštatovať, že uznesenie okresného súdu, proti ktorému sťažovateľ podal odvolanie, bolo vydané 30. júna 2008, pričom krajský súd o odvolaní sťažovateľa rozhodol uznesením z 10. októbra 2008. Krajský súd vrátil spis po rozhodnutí o odvolaní okresnému súdu 10. novembra 2008. Podľa zistení ústavného súdu bolo sťažnosťou napadnuté uznesenie krajského súdu z 10. októbra 2008 doručené právnomu zástupcovi sťažovateľa 21. novembra 2008. Z toho vyplýva, že konanie na krajskom súde trvalo necelých päť mesiacov, čo je nepochybne doba, ktorú nemožno označiť za neprimerane dlhú, a teda zakladajúcu dôvod na vyslovenie záveru, že postupom krajského súdu došlo k zbytočným prietáhom v konaní. Preto ústavný súd časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

K namietanému porušeniu čl. 19 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 2 a čl. 144 ods. 1 ústavy a namietanému porušeniu práv podľa čl. 13, čl. 14 a čl. 17 dohovoru

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva a slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Ústavný súd na základe obsahu sťažnosti a jej príloh posúdil aj tú časť sťažnosti sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 19 ods. 1 v spojení s porušením čl. 2 ods. 2 a čl. 144 ods. 1 ústavy, ako aj porušenie svojich práv podľa čl. 13, čl. 14 a čl. 17 dohovoru.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Podľa čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných týmto dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Podľa čl. 17 dohovoru nič v tomto dohovore sa nemôže vykladať ak, akoby dávalo štátu, skupine alebo jednotlivcovi akékoľvek právo vyvíjať činnosť alebo dopúšťať sa činov zameraných na zničenie ktoréhokoľvek z tu priznaných práv a slobôd alebo na obmedzovanie týchto práv a slobôd vo väčšom rozsahu, než to dohovor ustanovuje.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

V súvislosti so svojím ústavným postavením ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi označenými základnými právami alebo slobodami a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov a postupom, ktorý im predchádzal. V takom prípade ústavný súd považuje sťažnosti za zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Po oboznámení sa s obsahom uznesenia krajského súdu sp. zn. 2 Co 258/2008 z 10. októbra 2008 ústavný súd skonštatoval, že pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie jeho práv podľa čl. 14 a čl. 17 dohovoru, zo sťažnosti nevyplývajú nijaké skutočnosti, z ktorých by bolo možné odvodiť porušenie uvedených práv postupom, resp. uznesením krajského súdu. Medzi tvrdeniami sťažovateľa (okresným súdom nebolo vydané nijaké uznesenie, ktorým by bol P. B. pribratý do konania ako účastník; svojvoľné nerešpektovanie záväzného právneho názoru krajského súdu súdom prvého stupňa; rozhodnutie okresného súdu vo veci, v ktorej už bolo právoplatne rozhodnuté; rozhodnutie súdu bez pojednávania v neprítomnosti sťažovateľa, odňatie možnosti sťažovateľovi vyjadriť sa k dôkazu – listu ministerstva kultúry) a právami podľa čl. 14 a čl. 17 dohovoru, ktoré mali byť podľa sťažovateľa porušené, absentuje akákoľvek príčinná súvislosť. Krajský súd v sťažnosťou napadnutom uznesení odôvodnil, prečo P. B. považoval za účastníka konania a z akých dôvodov stratil P. B. spôsobilosť byť účastníkom konania. Z doplneného dokazovania, ktoré okresný súd vykonal na základe rešpektovania záväzného pokynu krajského súdu vysloveného v jeho zrušujúcom uznesení, totiž vyplynulo, kto a v akom období zastával funkciu šéfredaktora denníka K. Na základe takto doplneného dokazovania sa krajský súd stotožnil so záverom okresného súdu, že P. B. bol posledným šéfredaktorom denníka K. a po zániku tohto denníka bez právneho nástupcu stratil spôsobilosť byť účastníkom konania.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 19 ods. 1 ústavy ústavný súd považoval za potrebné uviesť, že v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavnoprocenčné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy.

V opačnom prípade by sa ústavný súd stal opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumcia pod právne normy (II. ÚS 78/05). Keďže v danom prípade ústavný súd nezistil, že by namietaným postupom a uznesením krajského súdu došlo k porušeniu ústavnoprocených princípov postupu vyplývajúcich z čl. 46 až čl. 48 ústavy, nemohlo podľa jeho názoru dôjsť ani k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 19 ods. 1 ústavy.

Pokiaľ ide o právo na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, ktorým bolo odvolanie, ústavný súd uvádza, že sťažovateľ mal vo svojej dispozícii a aj to využil, keď proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 29 C 35/1998 z 30. júna 2008 podal odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol sťažnosťou napadnutým uznesením. Navyše, ako vyplýva z už uvedeného, sťažovateľ mal v predmetnej veci aj právo podať dovolanie, ktoré nevyužil. Preto nemohlo dôjsť ani k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 13 dohovoru.

Pokiaľ ide o porušenie čl. 2 ods. 2 a čl. 144 ods. 1 ústavy, ide o ustanovenia ústavy, ktoré nemajú charakter základných práv, t. j. k ich porušeniu by prípadne mohlo dôjsť len vtedy, ak by ústavný súd dospel k záveru, že bolo porušené niektoré ústavou garantované základné právo alebo právo podľa dohovoru, resp. v spojení s takýmto porušením.

Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že rozhodnutie krajského súdu, jeho odôvodnenie a ani postup, ktorý jeho vydaniu predchádzal, neobsahujú také skutočnosti, ktoré by signalizovali, že mohlo dôjsť k porušeniu základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru, ktoré označil sťažovateľ. Zároveň po posúdení namietaného rozhodnutia krajského súdu nemožno podľa názoru ústavného súdu dospieť ani k záveru, že je zjavne nedôvodné alebo arbitrárne.

Vzhľadom na tieto skutočnosti a závery ústavný súd po predbežnom prerokovaní

odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. februára 2009